

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG“ KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egészévre . . . . . 6 korona
Félévre . . . . . 3 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelék).

Ozmán basa.

A mult héten meghalt Ozmán basa török hadügyminiszter, a plewnai hős, aki a század leghíresebb hadvezéreinek egyike volt s az orosz-török háboru idején alakja legendássá vált az egész világon, a szultán a *gázi* (győzelmes) névvel tüntette ki.

Ozmán basa Amaziában, Kis-Ázsiában, született 1832-ben szegény szülőktől. Jómódra vergődött bátya segedelmével elvégezte a hadüskolát s a krimi háboruban kapta meg az első katonai rangfokozatot s századosságig vitte. A krétai fölkelés leveretésekor ezredessé lett s 1876-ban már mint a viddini sereg fővezére verte meg a szerbeket. Az orosz-török háboru 1877-ben Viddinben érte, hol 35 ezer ember élén várta az orosz sereget, melyet julius elején megvert s ettől fogva a diadalok hosszu sorozatát szerezte meg a félholdnak. Plevnát 111 napig védte az egyesült orosz és oláh seregek ellen olyan sikerrel, hősiességgel, hogy elámultrajta egész világ. Nevezetes volt e háboruban szeptember 11-ike, a czár nevenapja, ki egy halomról nézte Plevna ostromát, mert hadvezére a czár nevenapjára Plevna bevételével kívántak kedveskedni. A plewnai oroszlán, Ozmán basa törhe: len erővel védte a sánczokat s tizezer

orosz és oláh halott maradt a sánczok alatt. A török fővezérlet semmit sem tett Plevna fölmentésére, Ozmán több, mint két hónapig védte Plevnát, seregével éhezve, fázva, mert az oroszok kiéhezgették.

Ozmán basa.

Végre december 10-ikén, kiéhezett csapataival megkísérelte az áttörést a Plevnát körülvevő orosz seregen Ozmán serege halálos elszántsággal rohant keresztül 500 ágyu tüzén. A rettenes harcban Ozmán is megsebesült s a sereg kénytelen volt megadni magát. 10 ezer török elesett, 30 ezer fogságba került, az oroszok azonban a 111 napig tartó táborozásban Plevna körül 50 ezer embert vesztek. A háboru Plevnával elveszett. Ozmán basa fogságba került s a drinápolyi békekötés idején szabadon bocsátották. A szultán s a török nép nagy tisztességgel fogadta, a padisah főemberévé tette s hadügyminiszter volt haláláig.

Öt hónapig tartotta Ozmán az orosz sereget. A czár látni óhajtotta a hőst.

Az orosz czár szállása előtt levő téren voltak a táborok tisztjei, kik tiszteletteljesen utat nyitottak és katonásan üdvözölték az érkezőt. A czár elébe jött és kezet fogott vele. Azt mondta neki, hogy Plevna védelme hősiessé volt.

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb
magvak beszerzési forrása

ajánlható

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari szállító magkereskedése
Budapesten, VI. ker., Andrásy-ut 23. szám.

Husvét ünnepén.

A keresztényvilág akkor ünnepli Krisztus urunk föltámadásának emlékűnnepét, midőn a természet is a tél bilincseiből felszabadulva, új életre ébred; mikor már a természet is ünneplő köntösébe öltözik, hogy együtt örüljön az emberiséggel, melynek eredeti bűneért az Isten fia vértanuhalált halt — és feltámadott.

Az Istenember föltámadásának ünnepe tehát örömnünnep, melyet megül a keresztényvilág kétezer év óta minden esztendőben. Ez az ünnep, bár kétezer év pergett le azóta az idők orsóján, nem vesztett, sőt nyert jelentőségében. Hagymányos szeretettel, ragaszkodással voltak a keresztény népek ez iránt az emlékűnnep iránt minden időben; még azokban a sötét korszakokban is, mikor a keresztényeket üldözte a vakhit, barlangokba rejtőzve is ünnepet ültek a Megváltó feltámadása napján.

A Mindenható bölcs gondoskodása sok évszázadok után sem engedte gyöngülni választott népét, sőt az idők vihara edzette, erősítette s az egész világ keresztény népei, hódoló arczczal fordultak ez év elején is Róma felé, hol Krisztus urunk földi helytartója osztá ki áldását a szent év küszöbén a világ minden népeire, igazakra, hívőkre és tévelygőkre egyaránt, mert a szeretet vallása ez utóbbiaktól sem tagadja meg a malasztot, hiszen a szentírás tanítja, hogy az eltévelyedetteket is be kell ereszteni az utra, melyen az igazak jutnak isten országába.

A föltámadás emlékezetének kétezeréves múltja után talán soha sem volt annyira szükségünk az Istenember békeszeretetének reménykeltő szavainak szívünkbevézésére, mint a jelenben, midőn politikai czélekből ellentéteket igyekeznek szítani a Krisztus tanaiban hívők nagy családjában, a romboló gyűlölködést igyekeznek beültetni oda, ahol a szeretet törvényének kell uralkodnia.

Aggályos szívvel látjuk a felekezeti kérdés bolygatását s kérjük Istent, védje meg a gyarló és kicsinyes emberi törekvésektől a hitnek szent csarnokát, hogy abban minden igazhívő ember felekezeti különbség nélkül zavartalan oltalmat és enyhülést találjon.

A megváltás ünnepén szálljon szívünkbe a szeretet s ne zavarjuk egymást lelkinyugalmunkban soha.

Tanuljunk meg az Istenember magasstos példájából, ki maga is oktalan gyűlöletnek vált vértanujává, hogy nyugalmat és meglegedést csak a béke és szeretet áldásaiban lehet keresnünk.

Választási fuvardijak.

A vármegyék most törlik a fejüket azon, hogyan állapítsák meg a választási fuvardijakat. Az erre vonatkozó szabályrendeleteket elkészítették ugyan már egyszer s fel is terjesztették a belügyminiszterhez, aki azonban visszaküldötte valamennyi vármegye tervezetét azzal az utasítással, hogy a törvény helyesebb értelmezésével állapítsák meg a fuvardijakat. Az új választási törvények ugyanis úgy rendelkeznek, hogy a képviselőjelölt csak egy bizonyos megállapított összegű fuvardijat adhat a választók szállításáért a választási központnak, nehogy a fuvardijak ürügye alatt vesztegetés történjék. A fuvardijak tehát legfeljebb annyira rughatnak, amennyit okvetlen ki kell fizetni választás esetén a szállításokért. Igen ám, de még így is egyes választókerületekben oly nagy összeget tesznek ki a fuvar költségek, hogy szegényebb ember már csak azok miatt sem léphetne fel képviselőnek. Azért a belügyminiszter most azt kívánja, hogy a vármegyék takarékosabban állapítsák meg a fuvar költségeket.

Az eddigi sikertelen tanácskozásokból azt látjuk, hogy a fuvardijak kérdése ugyancsak keményhéjú dió. Ezt a kérdést aligha oldhatják meg végleges megnyugvásra. Ma is az a panasz, hogy a magas cenzus folytán igen sok polgár ki van zárva a választói jogból. Aki híve a népképviselőten alapuló alkotmánynak, annak az a törekvése, hogy a választói jogot kiterjesszék. Ennek a törekvésnek útjában fognak állani a fuvardijak. Mert minél több lesz a választó, annál magasabb lesz egy-egy választó-kerület fuvardija és minél magasabb a fuvardij, annál kevesebb középsorsu ember pályázhat a képviselőségre. Ha a mai választási törvények alapján terjesztenék ki a választói jogot, oda jutnánk, hogy csak gazdag emberek lehetnének képviselők. Ilyenformán a pénz mindinkább nagyhatalommá válna. Ez veszélyes dolog.

A választási törvényeket meg kell változtatni. Hevesvármegye erre nézve igen okos tervet vetett fel. Azt ajánlotta, hogy a választók otthon, saját községükben szavazzanak le, mint ez ma a vármegyei és községi bizottsági tagok választásánál történik. Ide aztán nem kell fuvardij, nincs akadálya annak, hogy a választói jogot kiterjesszük és képviselő lehet bármely szegény ember, ha arra érdemes.

Meggyőződésünk szerint Hevesvármegye találta fején a szöveget s rámutatott arra a helyes utra, a melyen a választások tisztaságát és a politikai jogok sértetlenségét megóvni lehet.

A király Berlinbe utazik. Nagy meglepetést okozott országszerte az a hír, mely szerint Ő felsége a király legközelebb Berlinbe utazik. Persze sokféle politikai okoskodást fűznek ehhez a látogatáshoz, ami pedig egyáltalán nem különös, hiszen Német-

ország nekünk szövetségesünk s Ő felsége Vilmos császárnak tartozik egy látogatással. Azonkívül az is elég ok a látogatásra, hogy királyunk a német trónörökös nagykorúsításán jelen akar lenni. Vilmos császár mindent elkövet, hogy felséges szövetségestársát méltóan fogadhassa.

Az új választások.

Belpolitikai kérdések közül a politikusokat leginkább az foglalkoztatja, hogy mikor lesznek az új választások. Sokan terjesztik azt a hírt, hogy az országgyűlés az ötödik ülészakot nem éri meg, mert az április 26-án megnyíló új negyedik ülészak közben kiírják az új választásokat. A választások idejére nézve eltérők a vélemények. Abban azonban megegyeznek, hogy új választásokra addig nem kerül a sor, amíg a kuriai bíraskodás minden rendelkezésének érvényesítése biztosítva nincs. Hátra van a fuvardíjak megállapításának szabályrendeletekbe való foglalása.

A fuvardíjak szabályrendeleteinek sürgetéséből következtetnek most az új választások közeledésére. A belügyminiszeriumból tudniillik most sűrűn mennek az utasítások és rendelkezések a fuvardíjak megállapítása dolgában a megyékhez. Az első utasítás az irányelveket szabta meg, melyek szerint az új szabályrendeletek megalkotandók. Ezt az utasítást most nyomon követte egy új rendelet. Ebben a rendeletben ki van mondva, hogy a vármegyék az új szabályrendeleteket május hó végéig kötelesek megalkotni s amennyiben a tavaszi közgyűlések megállapított napja ezt nem teszi lehetővé, rendkívüli közgyűlések hívandók össze.

Azt magyarázzák ezekből az intézkedésekből, hogy a kormány még a nyár folyamán véglegesen el akarja intézni a fuvardíjakra vonatkozó szabályrendeleteket.

Az új választások kérdése tehát aképpen áll, hogy az előkészületekből következtetik, hogy ősszel ha a kormány akarja, lehetnek új választások.

A kiscgazdák és a kortespolitika.

Bánffy urék ugyancsak munkába állottak. Megírtuk már, hogy nemrégiben egy napilapot indítottak, amelylyel közvéleményt akarnak maguknak csinálni. Ujabbán azon mesterkednek, hogy a kiscgazdákból gazdasági egyesületet hozzanak össze. Eddig édes kevés gondjuk volt a kiscgazdákra, most egyszerre szeretni kezdik. Gyanus ez a szeretet nagyon. Az a célja, hogy Bánffy-urék a nép között is megvethessék a lábukat, mert a létesítendő egyesület élén csupa Bánffy hívek állanak. Ezek az urak eddig legfeljebb a saját szakálukra beszélhettek. Ezután egy országos egyesület nevében fognak beszélhetni s azt mondják majd, ime ezt, meg azt kívánják az ország kiscgazdái. Arra való lesz ez az

egyesület, amire a mesterembernek az iparjogositvány. A Bánffy-féle lejárt politika is iparjogositványt keres most a gazdasági téren s a műhely ajtaja felé az „országos gazdasági egyesület“ mit sem sejtető czégtábláját akasztják majd fel. A „kiscgazdák“ persze nem is sejtik, hogy ők tulajdonképpen csak eszközök a ravasz politikusok kezében, tehát bizalommal alávetik magukat a Bánffy-féle iskola vezetésének és akaratlanul is előfognak segíteni azt, hogy Szolnok-Doboka szülőtte tovább is kísérletezzék a magyar nemzettel. Mi tehát szükségesnek láttuk ezeket elmondani, hogy olvasóinkat ne találja tájékoztatlanul ez az új kísérlet, amely kivált most, a választások előtt, igen jó volna kortespolitikai fogásnak, de attól a készülő egyesülettől a kiscgazda sorsának javulását bizony nem remélheti.

Az öreg honvédekért. Temesvármegye tisztviselői kara igen nemes mozgalmat indított meg a napokban. Pénzt gyűjtöttek össze egymás között a megye területén élő 48-as öreg honvédek segélyezésére. Céljuk az, hogy minden öreg honvéd naponta legalább egy korona segélyben részesüljön. Szegény öregekre rossz idők járnak. Legnagyobb részük nyomorral küzd. A nemzet veszni hagyja őket, kik valamikor szabadságáért vérüket ontották és akiket félisteneknek nevezünk. Most hiába nyújtják ki erőtlenn markáikat, alamizsna sem jut azokba. Milliókat fizetünk a méltóságos politikai tisztviselők nyugdíjaira, az öreg hadfiaknak garasok sem jutnak. Ez a nemzet szégyene. A jószívű temesiek csak néhány agg harcos sorsán könnyithetnek, de a nemzet arczáról a szégyenpirt le nem törölhetik.

Tanítók tanácskozása.

Az állami elemi iskolák száma évről-évre szaporodik, nemesak azért, mert a szükséghez képest mindig új meg új iskolát nyit az állam, hanem azért is, mert a pótdókkal tulterhelt községek és iskoláikat fentartani nem képes felekezetek iskoláik államosítására törekednek. Az állami iskolákban működő tanítók száma is egyre növekszik és az utóbbi öt év alatt megkétszereződött. Hogy a tanító-sereg a reá bizott nagy nemzeti feladatnak minél jobban megfeleljen és e mellett saját érdekeit is, mely egyuttal az iskola érdeke is, minél jobban előmozdítsa, országos egyesületté tömörült. Az egyesület múlt héten tartotta ez évi közgyűlését, mely két fontos tárggyal foglalkozott. Az egyik az állami tanítók viszonyainak törvényes rendezése és ezzel kapcsolatban a tanítók anyagi helyzetének javítása, a másik a népiskolai tanterv megállapítása.

Szolgálati és anyagi viszonyaik rendezése érdekében felterjesztést intéznek a közoktatásügyi miniszterhez, melyben a következőket kérik:

Fizetésük legalább 600 frt legyen, 1200, 1400, 1600 korona fokozatokban és az 1893: XXVI. t.-cz.

2. §-ában biztosított korpótlék fentartásával. Szálláspénz még faluhelyen is a katonai átalánynak megfelelő legyen. Nők fizetése legyen ugyanilyen.

Az állami iskoláknál úgy az igazgatói, mint a tanfelügyelő-intézmény átalakításra szorul, a gondnokság eltörölendő. A gondnokság hatásköre oszoljék meg a tantestület és községi képviselőtestület között. Legyenek közigazgatók, az elemi iskolákat csak elemi tanító igazgassa.

A szolgálati viszonyokra vonatkozó határozatok között azt kívánják végre, hogy fegyelmi ügyek tekintetében ítéljen erkölcsi és oktatási ügyekben az esküdtsékek mintájára az állami tanítókból a kir. tanfelügyelő elnöklété alatt alakított 12 tagu fegyelmi bíróság; anyagi ügyekben a közigazgatás fegyelmi választmánya, esetleg a büntető bíróság.

A tojásértékesítő szövetkezetekről.

Az utóbbi időben a baromfitenyésztés terén örvendetes haladás észlelhető nálunk is és a községek, sőt egyes vidékek is országsszerte foglalkoznak azzal, hogy nemesítés által baromfi-állományukat megjavítsák.

A gazdálkodásnak ez az ága kiváltképp a földmivesosztálynak, a kisebb gazdának van hasznára, mert a tarlón fölnevelődve a jószág, parázspénzt kap azért a gazdaasszony a városi piacon. A földművelésügyi miniszter nagy jóakarattal viseltetik a kisgazdák iránt s *Hreblay* Emilre bízta az ország baromfitenyésztésére való fölügyeletet. A felügyelő ur mostanában kidolgozta a tojásértékesítő szövetkezetek alapszabálytervezetét, a melynek alapján olyan vidéken, ahol a tojást és baromfiterméket nem könnyű értékesíteni, a községben ily értékesítő szövetkezetet kell alakítani, mellyel elérik a gazdák azt, hogy jobb áron értékesül a baromfitermékük. Az alapszabályokból közöljük az olvasóinkat érdeklő részeket. Szövetkezetet alakíthat minden község, hol baromfitenyésztés van; a tojás, toll és egyéb baromfitermék beszállítatik a szövetkezet helyiségébe s az összegyűjtve, a nagyobb piacokon értékesítetik jó áron. A szövetkezeti tagoknak a tojás értékesítése után befolyt összeg hetenkint minden vasárnap fizettetik ki s az évi számadások lezárása után a tagok megkapják az üzletrészüket után eső nyereséget.

A tagok a szövetkezet pénztárába minden bejelentett tyuk után 20 fillért fizetnek be.

Úgy halljuk, hogy az országban sokfelé alakították már ily szövetkezeteket, melyeknek az a nagy előnyük, hogy azt a tojást, mit sokhelyen a házaló darabonként félkrajczáron szed össze, a szövetkezetek legalább kétszer sőt háromszor annyit fizetnek érte tagjaiknak. Ajánljuk a baromfitartó gazdáknak, hogy többen összeállva alakítsanak tojásértékesítő szövetkezetet. Érdeklődők forduljanak bizalommal *Hreblay* Emil állattenyésztési felügyelőhöz (Gödöllő.)

A kalocsai érsek a munkásokért.

Császka György kalocsai érsek egy szép tettel bizonyította be, mennyire szíven viseli a munkás nép sorsát s hogy mindent elkövet a keresztény szeretet nevében, hogy a legszegényebb néposztálynak megélhetését biztosítsa. Most ugyanis, az érseki uradalom drágszéli pusztáján — Kalocsától mintegy félórnyira — felmérte a legjobb minőségű földből 250 parcellát, hogy azokat a vidéken szokatlanul alacsony bérösszegért kiosszsa székvárosa szegény munkásai között tavaszi vetemények alá. Ezzel a fejedelmi ténnyel 250 munkás-család existenciája nyer biztosítást, annál is inkább, mert a parcellák a városhoz közel esvén, könnyen megművelhetők anélkül, hogy a szegény bérlők és családjaik e miatt a napszám, fuvar, kubik vagy egyéb munkák felvállalásától elesnének; s mivel a csekély bérösszeg négy részletben fizetendő, a megterheléstől nincs mit tartaniok. Ezt az olcsó parcellázást, amelyet a Kalocsa dicső érsekének a keresztény szeretet és okosság sugalt, a legnagyobb áldásnak kell tartanunk az ottani szegényebb munkásnépre.

KÜLFÖLD.

Angol-bur háboru. Az elmúlt héten szüntelen burgyózelmekről hozott hírt a táviró Délafrikából. Az angolok azon hiányait, hogy sem elég lovuk, sem kellő meleg ruhájok az ott beállott téli időhöz nincsen, a burok nagyon ügyesen hasznukra fordították. Nem kevesebb, mint másfélezer embert vesztettek az utóbbi csaták alatt az angolok és ezenkívül nagy az aggodalom, hogy körülkerítik Bloemfonteint, hol Roberts lord angol fővezér van a fősereggel.

A Bloemfonteini vízműveket szétrombolták a burok De Wette vezetése alatt, hol 477 ember volt az angolok vesztesége. Pár nap múlva Reddesburgnál 649 az elesettek és elfogottak száma és ahonnan Gataera angol tábornok segítőcsapataival visszavonult, anélkül, hogy a burokat megtámadta volna.

Brandorf mellett szintén erős bur sereg áll, hol az angolok 177 embert vesztettek és most Bloemfonteint majdnem minden oldalról körülvették. Nem lehetetlen, hogy Roberts angol fővezér pár nap alatt ostromzárba kerül, mert újabb táviratok szerint a burok birtokába jutottak a Bloemfonteinba vezető mindkét vasuti vonalnak. Fokvárosban e miatt beszüntették az élelmiszerek küldését, hogy ne essék a burok kezébe, de ami nagy veszedelem az angol fősereg élelmezésére nézve.

Roberts lord és az angol fősereg miatt nagy az aggodalom Londonban. Párison át azt a hírt vettük, hogy a burok bevették északon Mafekinget, mely kapitulált az éhség miatt. Angol részről még nem jött hivatalos jelentés, de nem ezáforták meg a hírt, ami igen valószínű lehet. Ezáltal ismét nagy erejük szabadul fel a buroknak, amely eddig a város ostrománál volt lekötve és nyomban az Oránzi harczterre vonulhat.

Natálban sem áll különben az angolok ügye. Buller serege szintén képtelen előnyomulni a transzáli határhegység alá, amit a burok itt is észrevettek és kihasználnak. A napokban támadólag

léptek fel és Buller serege meghátrált a támadás elől. Az angolok helyzetét többé a cenzura sem képes eltíkolni. Havonként ötezer ló pusztul el az angol seregben és nem tudják pótolni. A jövő hétre igen nagy eseményeket várnak a katonai szaktekintélyek.

Előfizetési felhívás.

1900. április hó 1-én új előfizetést nyitottunk a **FÜGGETLEN UJSÁG-ra.**

Akinek előfizetése márczius hó 31-én lejárt, azt kérjük, szíveskedjék előfizetését mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésénél zavarok álljanak be.

Az előfizetési pénzek beküldésére kérjük azt az utalványt felhasználni, melyet a márczius hó végéig előfizetett olvasóinknak külön levélben küldöttünk meg. A ki netalán ezen utalványt nem kapta meg, az szíveskedjék előfizetését — a név, lakás és utolsó posta kitüntetésével — közönséges postautalványon mielőbb beküldeni.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, félévre 3 korona,

A „*Független Ujság*“ eddigi irányából mindenki meggyőződhetett arról, hogy a lap megalapításakor adott programunkat hiven betartottuk s oly lapot adunk olvasóink kezébe, mely minden igényeket teljesen kielégíthet.

Programunk „a magyar nemzeti politika elérése, a gazdasági gyarapodás, ebben a kis emberek érdekeinek megvédése“. Ennek a mi programunknak megvalósítását tegyék lehetővé t. előfizetőink azzal, hogy mint eddig, ezentúl is hiven csoportosuljanak a „*Független Ujság*“ kibontott zászlója alá.

Figyelmeztetjük t. előfizetőinket, hogy akinek előfizetése márcziusban lejárt és még meg nem újították, a mostanin kívül már **több számot nem küldünk.** Kérjük tehát az előfizetés mielőbbi szíves megújítását, hogy a lap küldésében zavar ne legyen.

Hazafiui tisztelettel

A „**FÜGGETLEN UJSÁG**“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

MI UJSÁG?

Husvétí ünnepek. Krisztus urunk föltámadásának emlékünnepe a husvét, melyet a nagyhét előz meg, a Megváltó kinszenvedésének, keresztrefeszítésének és vértanuhalálának hete. A templomok telve vannak e héten ájtatoskodókkal, kik Jézus koporsójához tódulnak. Az ünnepkör gerince a vasárnap és hétfő, mikor sonka és fehér kalács kerül az asztalra... Boldog husvétí ünnepeket kívánunk olvasóinknak.

Királyunk Berlinben. Május első napjaiban ő Fel-sege a király Berlinbe megy és május 6-án résztvesz azon az ünnepségen, melyet a német trónörökös nagykorúsítása alkalmával fognak rendezni.

A walesi herceg elleni merénylet. Az angol trónörökös, a walesi herceg ellen Brüsszelben a múlt héten merényletet követett el egy Sipidó nevű bádogos legény. A herceg a koppenhágai pályaudvaron szállott fel a vonatra titkárával; a vonat indulása előtt a merénylő fölhágott a koesi lépcsőjére, bezuzta a koesi ablakát és kétszer rálőtt a hercegre, de egyik lövés sem talált. A merénylőt, kit egy vasuti hivatalnok fogott el, az öt kihallgató bíró előtt azt vallotta, hogy boszut akart állani az angolokon, mert a burok ellen háborút folytatnak s megakartá ölni a walesi herceget. Sipidó, a merénylő, egész fiatal, szakáttalan és bajusztalan gyerkőcz, állítólag anarkista, akinek társai is voltak, de nevüket nem árulja el.

A pápa és a magyar liturgia. Nagyváradról vesszük a következőket: Előkelő egyházi körökben az a hír, hogy a pápa a Rómában járt görög-katholikusok kérését a magyar liturgia behozatala iránt nem fogja teljesíteni. A Vatikán körében az a felfogás, hogy ezzel vétenének az egyház egysége ellen. Ha a magyaroknak megengednék a saját nyelvük használatát a liturgiában: akkor a szlávok is hasonló kérelemmel állanának elő, aminek pedig a magyarok nem örülnének. — A magyar görög-katholikusok körében megindult a tervezgetés, hogy ha a Vatikán a magyar liturgiát nem engedi, *elszakadnak Rómától és önálló magyar egyházat alapítanak.*

Hitehagyott katolikusok. Egy évvel ezelőtt Szántova bács megyei község katolikus, ugynevezett sokáciz lakossága közül közel 1200 áttért a görögkeleti szerb hitre. Most meg a baranyamegyei sokácizok, nevezetesen Borjad és Olasz községek lakosai közül mintegy 600 lélek bejelentette Grujics Demeter borjádi szerb plébánosnak azt a szándékát, hogy a római-katholikus vallást elhagyni és a görögkeleti szerb hitet akarják fölvenni. A pécsi püspökség egy egyházi férfit küldött ki a végett, hogy Borjad és Olasz községek róm.-katholikus lakosságát a hitehagyás szándékáról lebeszélje s az áttérés okait lehetőleg eloszlassa.

A tápió-bicskei csata évfordulója. Nagy-Kátán az idén is kegyelettel ünnepelték meg április 4-én a tápió-bicskei csata évfordulóját. Reggel ünnepélyes gyászmise volt a temető kápolnájában, melyet Kazaly Imre dr. esperes-plébános mondott. Utána a honvédsírok felett Wimmerth Béla segédlelkész tartott gyönyörű emlékbeszédet a szabadságról és hazaszeretetről.

Leszámolás. Kispesten emberhalál történt egy Pompos Etel nevű leány miatt. Két kocsis szerette, Német Imre és Horvát Gábor. A minap este Német Imre volt a leánynál, a mikor beállított Horvát Gábor is:

En vagyok itt, Gábor! Leszámolhatunk! e szavakkal fogadta Német Imre az érkezőt.

Horvát bottal támadt Németre, aki beugrott Pompos Etel lakásába, ahol szöges ölmos botja volt. Fölkapta a botot s kiment megint az ajtó elé s ott

támadt rá Horvát Gáborra. Az első ütése jól talált, mert ellenfele összeesett az ajtó előtt. Nemsokára azonban feltápáskodott és hazavánszorgott. Kimosta vérző sebeit és lefeküdt, de örökre elaludt, mert az ütés az agyában egy eret megrepszett s agyszélhűdés érte. A boncolás alatt érkeztek meg Aszód-ról Horvát Gábor szülei és öt testvére, a kik jajveszékelve borultak a megölt ember holttestére. Német Imrét a pestvidéki ügyészség fogházába szállították.

A vagdalkozó főhadnagy. Megirtuk, hogy Dembitzki Joksa vezérkari főhadnagy Balázs András közlegényt összevagdalta és egész életére nyomorékká tette, mert a főhadnagy parancsát felsőbb ellenparancs folytán nem teljesíthette. A kolozsvári hadbírósg most foglalkozott a főhadnagy ügyével s úgy hírlik, hogy Dembitzkit elítélte. Most a nagyzebeni hadtestparancsnoksághoz terjesztették fel az ítéletet megerősítés végett.

Veszedelemes hegyomlás. Az alvincz-nagyszebeni vasuti vonal mentén Nagy-Apold közelében veszedelemes hegyomlás történt a napokban. Óriási sziklakő omlott le egy hegyoldalról és hatalmas robajjal hullott a vasuti sinekre. Egy személyvonat éppen abban a pillanatban haladt el a hegy alatt. Szerencsétlenség azonban nem történt, mert a vonat már túlhaladt a veszedelemes ponton. Az utasok csak az óriási robajra tudták meg, hogy milyen halálos veszedelemben forogtak. A leomlott sziklakő teljesen összezúzta a vasuttestet s a sineket 80 méter hosszúságra eltolta. Az alvincz-nagyszebeni vonalon már tavaly is történt hasonló baleset. Akkor a vasuti töltés csuszott el pár méternyire.

A bükszádi zavargás. Bükszád községben a napokban zavargás ütött ki. A lakosság megtagadta az uradalom részére köteles taksa megfizetését. A sepsi járás főszolgabírója husz esendőrrel érkezett Bükszádra, hogy az uradalom részére a köteles taksa megfizetésének megtagadása miatt folyamatba vett végrehajtást zavartalanul folytathassák. Egyik esendőhárítót, ki az előző napon fejszével támadt két esendőrnek, azonnal letartóztatták. Amint a esendőrök megérkeztek, a lakosság nyugodtan viselkedett. A zavargók közül még többet tartóztattak le.

Egy híres czimbalmos halála. Pintér Gyuri, a híres czimbalomművész, minap Czegléden 50 éves korában meghalt. Pintér Gyuri, aki Pintér Pál czimbalomművésznek a testvéröccse, az 1885-iki országos kiállításon tűnt fel remek czimbalomjátékával és a nagy iparesarnokban több uralkodó fejedelem előtt is bemutatta művészetét. A kiállítás után Oroszországba, majd pedig Angliába ment és mindenütt nagy diadalokat aratott.

Az új ágyuminta. Az ágyukérdés már megoldást nyert. A gyorstüzelő hegyiágyu mintája ugyanis hosszas és beható kísérletek után, végleg megállapított és elfogadtatott. A bécsi fegyvergyárban már készül egy üteg ilyen mintára s ez az idei hadgyakorlatokon már alkalmaztatni is fog. A tábori ágyukra nézve még nem történt döntés. Káplár Susták nemsokára mondhatja majd:

— Sösd el magad!

GAZDASÁGI DOLGOK.

Hogy lehet gazdaságunk jövedelmezőségét emelni?

Nekem többször van alkalmam a kisgazdákat megfigyelni, hogy vezetik gazdaságukat. Érdemesnek tartom megjegyzéseimet közrebocsíjtani.

Többször tapasztalom, hogy nem rendes gazdálkodást üznek, idejében semmit sem végeznek a gazdaságban, pedig a mint tudjuk, ez nagy hátrányára van a gazdaságnak. Főlemlitek egyes eseteket. Elsősorban is télen rendezett gazdaságban a trágyafuvarozást végezték, a mikor lehetett. Az idejéről erre nem volt alkalmas. De nézzük meg a kisgazdákat, mit csináltak egész télen a gazdaságban? Ugyszólván semmit. Őnekik a gazdaságban az őszi vetéstől a tavaszi vetésig semmi dolguk sincs, mégis azt tapasztalom, hogy a kisgazda télen nem szeret trágyát fuvarozni; igaz, hogy ezt nehezebb télen végezni, mint mikor arra alkalmas idő és jó ut van.

De mostan kérdelem, hogy biztosíthatja termését, mikor a trágyát rendszeren az őszi vető szántás előtt hordják ki, pedig mint tudjuk, a trágyát legjobb ugarlás előtt a földre hordani, hogy a vető szántásig az jól összekeveredjék a földdel. De más hátránya is van ezen kései trágya kihordásának. Trágyája vagy egész poralaku lesz vagy pedig tulságosan ki van száradva a tavaszi széltől és a nyári forróságtól.

Ha a gazda már nem idejében hordja ki trágyáját, legalább öntözze meg minden héten egyszer trágyalével a trágyatelepet, így legalább nem porlódik el trágyája, sem tulságosan nem szárad ki. Nem szabad a trágyalevet szabadon folyni engedni, mert ez megbecsülhetetlen kincse a gazdának.

Főlemlíthetek más esetet is, miért hátrányos a kései trágyakihordás. T. i. helyszüke miatt sem tudja a kisgazda trágyáját rendszeren kezelni. Sokszor látom, hogy a trágya egész héten is úgy van, a hogy az istállóból kihordták, pedig minő nagy baj ez, mert emiatt a trágyája rendszeren tiszta penész, a mi által nagyon sokat veszít a trágya értékéből, holott rendes trágyakezelés mellett penészek nem szabad a trágyában lenni. Ha a trágya elteregetését és megtaposását a telepen minden gazda megtenné minden nap, sokkal többet jövedelmezne gazdasága: biztosítva volna a termése, mert idejében való trágyakihordás és rendes trágyatelepkezelés sokkalta biztosabb termést ad. Ezt minden gazdának jóakarólag tanácsolom.

Fürjes József.

A csalamádé termelése.

A kukorica hazánkban nem csak magjáért termeltetik, hanem azért is, mert zölden kaszálva, *csalamádé* elnevezés alatt nagybecsült zöldtakarmányt is szolgáltat. Fontossága e takarmánynak főleg abban nyilvánul, hogy az évnek abban a szakában nyerünk vele *bőséges* és *vizenyős* takarmányt, midőn többi zöldtakarmányunk vagy kifogyott, vagy nagyon szűken van.

Kérdés már most, melyik a legjobb csalamádét termelő vetőmagfélése.

Erre nézve az a helyes felelet, hogy az, mely a legtöbb oly takarmányt nyújtja, melynek zsege marad a szára s levélzete. És talán nem tévedek, midőn a *közönséges sárka* és a *lófogú tengerit* ajánlom, mely későn érő lévén, szára lombzatának sűrűségénél s gyengédségénél fogva nagyon alkalmas.

A tengeri igényes növény lévén, jó termést a csalamádé is bizony csak is jó termőerőben levő talajban ad, olyanban, melyet „mély buzatermő föld” alatt különböztet meg a Dráva menti nép. Ismerik is mindenfelé a tengerifélének tápanyag iránti igényét, ép ezért azt látjuk, hogy úgy a kukorica, mint a csalamádé alá bőségesen szokás trágyázni. Mentől több az adott trágya, annál jobb, mert a megdőléstől nem kell félni, mely baj a gabonaféléknél szokott előjönni trágyás földben. Általában 150 méterm. trágyát adnak egy magyar hold csalamádé alá. Magától értetődik, hogy a jó érett, már előzőleg aláakart trágya a legjobb sikert is mutatja fel ezen rövid tenyészetű takarmánynál. A németek csak fél ekkora istállótrágyát adnak alája s hozzá 150 kg. gyorsan oldódó szuperfoszfátot vagy nitrátot szórnak el, baj azonban, hogy a mi gazdáink ezidő szerint még mindig idegenkednek a műtrágyától! A vetésforgóban én mindig buza, herés vagy luczernás után következtetem.

A gabona letakarítása után tarlót buktattam s aztán őszi szántást kapott a tábla. Tavasszal alászántottam a kivitt trágyát. Ha pedig herés következett, akkor egyszerűen megtrágyáztam azt s nyomban alászántottam. Aki gyorsanható műtrágyafélével akar próbát tenni, az a vetés *előtt* szórja el azt s aztán túskeboronával takarja alá.

A csalamádévetést akkor végeztettem, midőn tavaszi fagykároktól már nem tarthattam, tehát május közepe vagy Orbán-nap táján s a szerint, ahogy fogyott a takarmány, épen július végéig, két heti időközben folyton vetettem. Gazdatársaim legjobban teszik, ha viszonyaiknak megfelelően 15—20 napi időközökben vetik, ily módon a legforróbb hónapokban folyton el lesznek látva friss csalamádéval.

Magát a vetést többnyire *szórva* eszközöltem. Igaz, hogy így több napra volt szükségem, de a vetés sűrűbb lévén, a száraz s levelek gyengédebbek, zsegebbek maradtak. Egy magyar holdra tehát 70—80 kg. vetőmagra volt szükségem, melyet tövisboronával boronáltam alá.

Kaszálását akkor kezdtem el, midőn *zászlóit* kezdte hányni s folytattam, míg tartott belőle, megjegyzem azonban, hogy az állatok a zászlóhányás idejében a kaszálat eszik legszívesebben, a korábban kaszált nem oly tápláló, a később kaszált meg már érdekessé válik. Miután nem savanyítottam be, rendszeren csak annyit *vágattam*, a mennyi napról-napra elég volt; másnak is ezt tanácsolom. A termelésre kiválasztott földben rendszeres körülmények között

250—300 méterm. csalamádé terem meg. Szereti a birka s szarvasmarha egyaránt, sőt a tejelőmarháknak is becses tápszere, bár a tudomány emberei még ma sem tudják, hogy hat a csalamádé az állat tejelválasztó képességére, mert az bizonyos, hogy e vizenyős takarmány nem sok tápanyagot foglal magában; épen azért azt tanácsolnám, hogy a nehéz munkára fogott jószágot, valamint a tejelőmarhákat is *ne kizárólag csak* csalamádéval etessük, hanem juttassunk eledelükbe légyben gazdagabb takarmányt is, minő pl. a here vagy luczerna; előbbiből $\frac{1}{4}$, utóbbiból meg $\frac{1}{5}$ -részt tanácsos a csalamádéhoz keverni.

Jankó Szilárd.

A „Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet” f. hó 25.-én délelőtt tartotta első évi rendes közgyűlését báró Sztojanovits György elnöklété alatt a vármegyei ház nagytermében, mely alkalommal örömmel tapasztaltatott, hogy ezen szövetkezet eredményesen működik. A jelentésből, melyet az igazgatóság a közgyűlés elé terjesztett, kitűnik, hogy az intézet a kezdet nehézségeivel sikeresen megküzdött. Majdnem 3.000.000 korona értékű állatanyagot vett fel biztosításra leszállított biztosítási díjak mellett, amely díjak magyar viszonyainknak megfelelnek. Az igazgatóság jelentésének kapcsán tervezeteket mutat be a községi állattenyésztő szövetkezetek alakítására, a melyekben kellő intézkedések vannak a községi szövetkezetek ellenőrzésére, utbagazítására és nagyobb csapások esetére, a kisebb körre szorító szövetkezetek tagjai anyagi romlásának megakadályozására, nagyobb mérvű szerencsétlenségek esetére biztosíték van nyújtva, hogy bizonyos határt túlhaladó károk további biztosítási díj fizetése nélkül is megtérítenek. Az igazgatóság utal arra, hogy az állatbiztosítás Magyarországon csakis társadalmi uton valósítható meg, mire nézve legalkalmasabbnak a tervbe vett községi szövetkezetnél az önkormányzatra vonatkozó intézkedést tartja. Ez ideig már több községi szövetkezet az ország különböző vidékein megalakult és számos községben megalakulóban van. Az intézet biztosítás terén eddig Magyarország 59 vármegyéjében van szervezve és 48 vármegyéjében vett már fel biztosítást. Az ülésen 27 szövetkezeti tag 1639 részjegy- és 185 szavazattal volt képviselve. A mérleg, mely szerint a díjtartalék 48,946 korona 30 fillér, a kártartalék 18,000 korona, a jutalék-tartalék 877 korona 48 fillér és a kétes követelések tartaléka 2000 koronával dotáltatott és a fenmaradó 3131 korona 66 fillér a rendes tartalékba helyezett 500 korona levonása után új számlára vezetett elő, a közgyűlés által jóváhagyatott. A zárszámadások tudomásul vétettek; az igazgatóságnak, valamint a felügyelőbizottságnak a felmentvény megadatott. Az igazgatóság jelentését, hogy a fősulyt az országszerte megalakítandó községi szövetkezetekre fekteti és ebbeli működésével már eddig is szép eredményt ért el, a közgyűlés örömmel tudomásul vette.

MULATTATÓ.

Husvéti rigmusok.

Kedves, gondtalan gyermekévek, mikor a husvéti ünnepek előtt legtöbb aggodást az adott, hogy milyen verset tanuljak meg az öntözgetés alkalmára! Már ötéves koromban egyedül mentem öntözni. Halványszínű, jó illatu rózsavizzel a szomszéd fazekas három kis leánykáját, meg az adószedő nagybácsi karesu Anikóját, kik játszótársaim valának, mind megöntöztem. De rigmust is mondtam ám:

*„Egy kicsi nyulacska vala,
Ide beszalada, szabad-e megkeresni?“*

Volt fűszeres házi kalács az asztalon, piros tojás a tányérban és mezei kék ibolyacsokor a pohárban. Azokból mind megkínáltak szépen.

A következő évben már hosszabb verset tanultam:

*„Én kicsike vagyok,
Sokat nem órálok,
Piros tojást várok,
Azzal tovább állok.“*

Ez a vers már hosszabb volt, hát nem is állottam meg a szomszéd kislányoknál. Majdnem az utczánk felső végéig fölmentem, hogy azt a csintalan, barna-piros Darkó Julát megöntözzem. Ott aztán találkoztam iskolaspajtásokkal és türköltünk. Hát az is furesa valami. Összeütöttük a piros tojásaink bütűjét és amelyiké eltörött hamarabb, az volt a vesztes. A keményebb haju tojás győzött.

A következő évben én is nagyobb lettem, a husvéti rigmus is hosszabb vala:

*„Eljöttem hozzátok
Ifjú létemre,
Hogy harmatot öntsek
E szép növénylékre.
Mert, ha te nem öntöm,
Szépet nem virágzik,
Nem lesz szép növése,
Hoggyha meg nem ázik.
Virágozzék szépet,
Ékes virágokat,
Nyerjen az egekben
Dicső koszorukat.“*

No, de ez szép rigmus. Föl is mentem vele keresztanyámhoz a piacszorra, mert a verset jól tudtam ám. Aztán csak ott kaptam sok mindent, hanem búval végződött a merész vállalkozás. Keresztanyám öreg asszony volt, hát nem festett piros tojást hanem fehérrel kínált meg. De eltévesztette a főtt fehér tojással és eltörött a zsebemben, de az még

nem lett volna baj, hanem a szép világosszürke ruhám... Abizony! Csupa sárga folt lett a főtelen tojástól. Így kezdődött: hoppal és végződött: koppal. Hanem a husvéti rigmusokat tovább tanultam. Ezek után mind nagyobb és nagyobb verseket tanultam. A következő évben már azt kezdtem:

*„Hire futamodott
Itt a vármegyében,
Egy gyöngyvirágszálnak
Hires szépségében.
Aranykertben őrzik,
Gyöngyszemmel öntözik,
Mint a fehér hattyút
Harmatban fürösztik...“ stb.*

Hát ez nagyon hosszú és szép husvéti rigmus, hanem legény legyen aki eltudja megakadás nélkül mondani! Ugy emlékezem, hogy csupán a keresztanyámnál tudtam végigmondani. A leányoknál bele-sültem. Nem azért, hogy nem tudtam volna, hanem amiért olyan hamisak a leányok, hogy szüntelen reám néztek, aztán...pirultak...mosolyogtak, hát az nem csoda!... Léniéknál a hátam mögé került Birike és esiklandozott, meghuzogatta a kabátomat, Lina pedig bárányszeliden pislogott előttem, de elnevette később magát, mikor Birike arasz-orrot csinált a hátam mögött, hát belesültem... de az nem csoda!

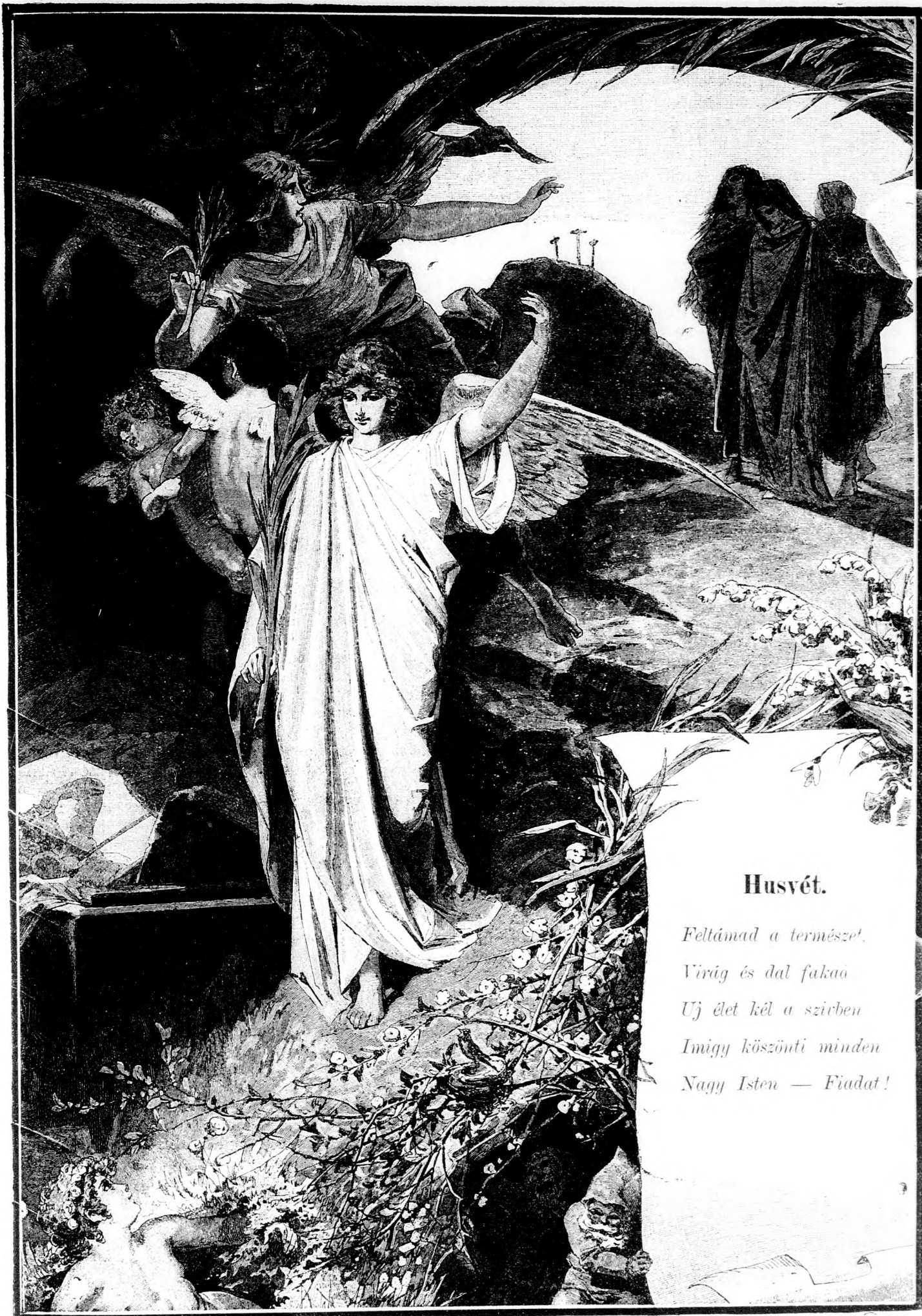
És amint teltek az évek, az én husvéti rigmusaim mindig változtak. Kevés van, a melyet még ma is ne tudnék, pedig maholnap harmincz év van a fejem felett és ezek a rigmusok ma is szokásban vannak ott a székely bérczek között. Minden husvéti ünnepen eljárnak a fiuk öntözni, de legfőképpen rigmust mondani. És olyan szépen mondják rendre:

*„Vizbevető hétfő...
Mondják az írások.
Tavaszbredésén
Buzognak források.
Szívünk is felbuzdul...“ stb.*

De ugy rendezik ám most, hogy bele ne süljön. Oda áll egyik pajtás a másik háta mögé, aztán ki-segíti, ha megakadna talán a rigmosmondó. Majd ő lép előre, hogy elszavalja husvéti köszöntőjét, mig az előbbi áll mögéje sugni.

*„Világot bejártam,
Sok virágot láttam,
De párjára ennek
Seholsem akadtam.
Illő becsben tartom
E szép virágszálat,
Meg is öntözgetem,
Mert ha nem, elszárad.“ stb.*

De van ám sok husvéti rigmus, amelyeket csak hallottam, de nem tanultam meg, mert egy évben csak egyszer van husvét napja, csak egyszer jártunk

Husvét.

*Feltámad a természet,
Virág és dal fakad
Uj élet kél a szichen
Imigy köszönti minden
Nagy Isten — Fiadat!*

öntözni, de azért most is cseng füleimben a pajtások által elmondottakból is sok szép részlet.

*„Isten kegyelméből felviradtunk mára,
Husvét hétfőjének piros hajnalára.
Gazdámhoz intézem legelőször szómat,
Kérem hallgassa meg rövid rigmusomat... stb.*

Pedig nem rövid ez a rigmus. Eltart egy negyed óráig, hanem ezen úgy segítnek a fiúk, hogy négyen-öten tanulják meg és átadják rendre a szót, hogy a következő fiu folytassa. Sok szép tisztesség van a rigmusmondásokban, de amelyet legutóbbi időben koldulásra használnak fel a nép között, míg a régi időkben csakugyan tisztesség volt és a tanító, meg a jegyző ur fiai éppen úgy eljártak husvéti rigmust mondani, mint bárki más gyermeke. Hanem hát lassan-lassan minden szép szokás kimegy a divatból és a mostani gyerekek már nem fogják tudni a husvéti rigmusokat harmincz éves koruban.

Székelly Baka.

SZEGÉNY BARDOCZNÉ.

— REGÉNY. —

A „Független Ujság” számára írta: Péterfi Tamás.

(Folytatás.)

— Hallgass! — ordított rá a nagy legény, kit bosszantott a szavába szólása Bardocznénak s dühében nagyot esapott az asztalra, hogy tánczot járt rajta az a két árva fagygyertya.

— Hozzátok elé az urat! — parancsolá a felkelőknek, — megtudom én nyomban, hogy ki itt a damná?

Az oláhokból négyen kiléptek, hogy behozzák az Iliá által nevezett urat. Csak az udvarra távoztak, mert ott hevert a kapun belől egy sötét tömeg, mely emberhez hasorlított. Lehajoltak hozzá. Fölemelték és bevitték az előszobába.

Hanem Iliá nem engedte bevinni csak úgy czermónia nélkül. Egy kis ünnepélyes színt akart csinálni a dolognak, nehogy elveszítse a hatást. Hiszen ezáltal óhajtottá fölismerni a valódi damnát.

Az ágyból kivont egy lepedőt s kiküldötte egyik oláhtól, hogy belesavarják, nehogy előre fölismerjék a damnák.

A két nő szomorúan tekintett egymásra. Mintha kérdezték volna egymást, de nem felelhettek, mert nem tudtak semmiről. A férjét hozták az egyiknek, de melyiknek?... Megszoritották egymás kezét. Milyen hasonlók valának egymáshoz, mintha valóban testvérek lennének. Viszonozták a kezek szorításait, de nem értettek semmit... A kit bevezetnek, lehet az igazgató, lehet Bardocz István. Ugy gondolták, hogy ha az igazgató, akkor nem ismernek reá!... Az uri embernek lesz annyi lelki ereje, hogy nem árulja el őket. De legrosszabb esetben megváltják őt.

Az oláh felkelők azalatt begöngyölték a fehér lepedőbe azt az urat és behozták...

Halott volt.

Mindkét nő keze reszketett e perczen. Egyiknek a férjét halva hozták be, hogy fölismerjék a damnát. Föltették a hullát az asztalra, melyhez egyik oldalon Iliá állott, másik felől a két nő. Iliá nem a fehér lepedőt nézte, hanem a két nő arcát. Egy nem ismert

félelem szállotta meg a két asszony szívét. Fájó sejtellemmel nézték a fehér takarót, mintha oda volna tapadva tekintetük a letakart, mozdulatlan alakra... Nézték, vizsgálták a lepedő redőinek körvonalait s az a fehér vászon mindkettőnek más és más alakot rajzolt elébe.

Csak képzelte mind a kettő.

Rónayné ott látta a férjét, hosszan a mellére boruló sötét szakálával. Arcán a jóság, az emberszeretet nemes vonásai vannak... Szemei, igaz lelkének gyöngytükrei megtörtek, nem mutatják többé a belső nemes érzelmeket. Meghalt a jó nagyságos ur, ki gyámolítója volt az alárendelt bányászoknak, ki eljárt a betegek kunyhóiba vigasztalni a szenvedőt, segíteni a nyomorgó családot a kétségbeesés szomorú perczében... Milyen nemes volt az az alak, kit letakarva képzelte maga előtt az igazgatóné — mint halottat...

Bardocz Istvánné csak egy szegény bányamunkást képzelte a lepedő fehér redői alatt, ki szorgalmas férj, szerető atya volt. Mindenkitől tisztelt jóbarát, a munkások lelke, buzdítója, mintaképe. A bányagazgató kedvence, a ki nem vágyott rangra, csak barátai szeretetére s becsülésre munkája után. A boldog családapát képzelte ott a fehér lepedő alatt szegény Bardoczné, a ki talán éhezni lett volna képes Rózsikájáért, csak kedvét találja gyermekének.

Szegény Bardoczné!...

Iliá figyelő szemekkel vizsgálta a két szomorú nő arcát, a mint gondolatokba merülve fájdalmasan nézték a fehér lepedőt. Annyira eltompult érzésük a következő pillanat előre érzett kínjai miatt, hogy egyetlen kis sóhajban sem adtak hangot érzéseiknek. Ugy állottak ott, egymás kezét görcsösen szorítva, mint két fájdalomszobor, sápadtan, fehéren.

A hóriborgas legény megfogta a fehér lepedő két végét és csendesesen, lassan huzva göngyölte ki a hullát belőle, mialatt tekintetét a két nő arcáról nem vette le egy pillanatig sem.

A kibontás lassan haladt. Látszott, hogy Iliának nagy gyönyörűsége telt a két egymáshoz fájdalmában is olyannyira hasonló nő gyötrésében. Azért végezte oly lassan a leleplezést, azért vont a oly csendesesen a fehér lepedő szárnyait.

Még két másodperc... még egy másodperc... Ekkor Iliá egy rántást teszen s az egyik nő elsikoltja magát...

...Bardocz Istvánné volt...

Zokogva borult férjének megdermedt alakja fölé, míg az igazgatóné megállott helyén, mintha csak szobor volna. Sápadt, mozdulatlan fehér szobor... Azt gondolta, hogy bizonyára őt is várja egy másik halott, kit még élve hagyott el puskák ropogása között.

— Ez a damná! — kiáltott örömmel Iliá s megragadta Rónayné.

— Hurráh! hurráh! — üdvözölték gyönyörűségükben a derék ifjut, mert náluk a „hurráh” annyit jelentett abban az időben, mint a magyarnál az „éljen”, csak hogy nem ott használták, a hol a magyarok!...

— Már ugyan ki hitte volna, hogy ilyen gyönyörű szépen beismeritek az igazságot damná! — szölt gunyosan Iliá, — én ugyan enélkül sem gondoltam, hogy Bardocz Pistának „nyugodjon békében a boldogult” — tette utána áhitatosan, — úgy sem hittem, hogy két felesége volna. Ő nem volt pogány! Igen jó ember volt. Kár érte. Már én igaz, hogy nem bántottam volna, de az utcán csak nem hagyhattam az ismerősömet. Azonban a feleségét sohsem láttam, hát megakartam kimélni a fáradságtól... No, nem igaz?...

(Folyt. köv.)

Apróságok.

Az indiai paradicsom. Egy Indiából nemrég visszatért előkelő angol nő érdekesen ecseteli azt az életmódot, amelyben ott letelepedett honfitársnői részesülnek. A világ egyetlen nagyobb városában sincs a jobbmodu asszonyoknak és leányoknak annyi eselése, mint Kalkuttában, aminek természetes folyománya az, hogy rettenetesen ellustulnak, amihez némileg a klíma is hozzájárul. De csak a déli órákban olyan rettenetes a hőség, reggeli 6 órától 11 óráig és esti öt óra után olyan balzsamos és enyhe a levegő, akár a paradicsomban. A forró déli órákban a lakásokat lehetőleg hűvösen tartják, úgy, hogy ilyen hőfoknál még lehetne valamit dolgozni is, de a kalkuttai hölgyeknek ez nincs inyére, édes semittevésben álmodják át az egész napot és csak az este nyolczkor elfogyasztott ebéd után ébrednek, hogy elmenjenek a színházba vagy estélyeken és bálokon vegyenek részt. Lefeküdni persze csak a hajnali órákban szoktak. Ennek a rendkívüli életmódnak pedig blazirtság és idegesség a következménye, amit nemcsak a eselések, hanem a szegény férfiak is megsínylenek. Akárhány angol leány vagy asszony, ki egy évet se töltött Indiában, ily rövid idő után is testileg és lelkileg megtörve tért haza, ahonnan mint egészséges, kicsattanó arcú, izmos nő indult utnak.

A legkisebb köztársaság. A nagyközönség azt hiszi, hogy San-Marino a világ legkisebb köztársasága. A statisztika azonban tud egy még kisebbről, amelyhez képest San-Marino valóságos óriás. Ez a csöpp állam Tavolara. Nyolcz kilométer hosszú, egy kilométer széles, s körülbelül öt mértföldnyire van Szardíniától. Lakossága hatvan lélekből áll, ami legkevésbé sem akadályozza meg Tavolarat abban, hogy köztársasági elnök kormányozza hat miniszterrel. Az asszonyok épugy szavaznak, mint a férfiak, és még soha semminemű zavar nem volt a választásokon. 1836-ban Károly Albert a Bartoloni-családnak adta a szigetet, amelyet Bartoloni Pál I. Pál néven, mint király kormányozott. 1882-ben meghalt, s attól az időtől fogva köztársaság a kis sziget. Mint ilyent 1887-ben Olaszország el is ismerte. A nép halászzal, kertészettel foglalkozik. Hadsereg nincs. — Boldog ország!

Betűrejtvény.

Horváth Jánostól.

I.

M köd am

II.

Ernő kedd i $\begin{matrix} a_j & d & d & d \\ \bar{a} & & & d & d \end{matrix}$

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő április hó 23.

A „Független Ujság“ 14. számában közölt talány megfejtése:

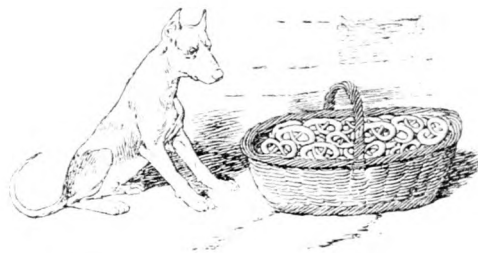
„Karhatalom.“

Helyesen fejtették meg: Lévai Balázné, Szakáts Vilma, Eperjessy Gizella, Nikodem Vilma, Petravich Malvinka, Sándor Jolánka, Csizsár Katieza, Bánkövy Annuska és Erzsike, Balazsovics Mariska, Ill Ferencz, ifj. Dadi Ferencz, ifj. Boros Péter, Tamás Sándor, Molnár János, Pick János, Lefekvés Bernát, Szentimrei földmives-iskola tanuló, Navreczki József, Mozgay Mihály, Bokor Ferencz, Gregor Lajos ifj. Székes Miklós, Kiss József Henrik, Gáll Károly, Horváth Miklós, Tolnay Árpád, Együd József, Vajda János, Rudics Gergely, Baráth János, Pál Sámuel, László Endre, Sarudi rom. kath. olvasókör, Kherndl Imre, Nagy János, Békéscsabai földmives-iskola tanuló, Turay János, Csada Mihály, Kiskomáromi polgári olvasókör, Tanczer Ferencz, ifj. Szathmáry Sándor, Terbe Gábor, Wallner Gyula, Ivitz Bálint, Bartosik Bertalan.

A sorshuzásnál Horváth Miklós ur (Zenta, Szilágym.) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Jókai Mór „Asszonyt kísér, Istent kísért“ cz. regényét küldöttük meg.

A furfangos Káró kutya.

— Három képpel. —

Útca sarkon a lusta pék
Létesz egy kosár süteményt.
Káró friss szimatot érez.
Hozzáül a süteményhez.

E képen is bárki látja.
Hogy furfangban ninesen mássa.
— Mert nines idő lakomára —
Pereczet rak a farkára.

Majd sebtibe tovalohol
S jó messze jár már valahol
Mire megtudja lusta pék,
Hogy megdézsmáltak pereczét.

LEVELES-SZEKRÉNY.

B. F. urnak. *Patakfalva.* Minden attól függ, hogy a gyár a megrendelésnek megfelelő gépet fog-e szállítani. Nem győzünk mindenkit eléggé óvni attól, hogy utazó ügynökökkel szóba álljon és nem ismerünk nagyobb könnyelműséget annál, mintha valaki váltót ad egy olyan gépre, a melyet még nem is látott. Az ilyen hiszékenységek és könnyelműségek nagyon káros következményei lehetnek. Különösen, ha az ember még a szerződésnek a kitöltését az ügynökre bizza. Őszintén kívánjuk Önnek, hogy ebből a csávából baj nélkül kijusson, de őszintén meg kell vallanunk, hogy ösmerve a viszonyokat és az embereket, nagyon aggódunk Önért. Ha a gép megérkezik, vizsgálta meg alaposan és ha a megrendelésnek meg nem felel, bocssássa azonnal a gépgyár rendelkezésére. Váltójának visszaszerzése iránt pedig forduljon azonnal ügyvédhez. — **H. J.** urnak, *Besenyő.* Ingó vagyon rongálásából eredő kártérítési igény a tett elkövetésétől számított 32 év alatt évül el. — **Bóz S.** urnak. A répamagvak impregnálása abban áll, hogy a répamagvakat különböző vegyi szerekkel kezelik, továbbá felhevítik, hogy a répagomolyokon reátapadt gombaeseteket megöljék. Ezt az impregnálási eljárást csak megfelelő gépekkel végezni, amely gépezetek az illetőnek szabadalmát képezi, így tehát azt Önök maguk nem teljesíthetik, annál kevésbé, mert az ilyen költséges eljárás csak akkor fogja magát kifizethetni, ha az impregnálást nagyobb mennyiségű répamaggal végezhetik.

Budapesti piaci árak.

Budapest, 1900. április 14-én.

Gabona. (Árak méter mázsánként értendők.) *Buza* 15—16:80 K. *Rozs* 13— K-tól 13:20 K-ig. *Árpa* 11— K, jobb minőségű 11:80 K. *Zab* 10:00 K. *Tengeri* 10:20 K.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	26:40	25:00	23:20	22:50	21:50	20:60	18:90	16:—	11:30

Buzakorpa finom 9:00 K, durva 9:00 K.

Egyéb magvak: *mák* 50—60 K 1 q., *bab* fehér nagyszemű 14—16 K, aprószemű 14—18 K, *tarka* 12—20 K, *lencse* 12—20 K, *borsó* héjas 20—24 K, *lóhere* 140—150 K, *lucerna* 88—100 K, *baltaczim* 24—26 K.

Takarmányvásár. Réti széna 380—600 fillér, muhar 520—600 fillér, zsupszalma 260—320 fillér, alomszalma 220—260 fillér.

Juhvásár. Élő bárány 10—15 K, öltött bárány 8—14 K.

Sertésvásár. Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 92—94 fillér, 280—300 kg.-mos 192—193 fillér, öreg 300 kg.-on tuli 90—92 fillér, szerb 94—96 fillér.

Marhavásár. Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 58—66—, középminőségű 50—60—, alárendelt minőségű magyar ökör 44—50—, jobb minőségű magyar és tarka tehén 40—64—, magyar tehén középminőségű 40—64—, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 40—64—, szerbiai ökör jobb minőségű 48—60—, kivitel —, középminőségű 43—46—, szerbiai bika 44—64—, szerbiai bivaly 30—42—, kiv. — koronáig méter mázsánként élősúlyban.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 3:00—3:20 K, csirke 2:00—2:20 K, kappan hizott 4:40 K.—5:00 K.

Tojás alföldi 63—65 K, erdélyi 60—62 K, ládánként. Teatojás 100 drb 4:40—4:70 K.

Tejtermékek. Teavaj 2:00—2:30, tejföl 50—56 fillér literenként, főzövaj 1:50—1:80 K, tehénturó 20—28 fillér kg.-ként.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés K. 0—0— 1 q 4:40—5—, Petrezselyem 100 kötés 0—0—, 1 q 30—36—, zeller 100 drb 6:00—20—, karalábé 2:60—3:20, vöröshagyma 100 kötés 0—, 1 q 12—15—, foghagyma 24—30—, vörösrépa 100 drb 1:20—2:00, fehérrépa, fejskáposzta 16—30—, kelkáposzta 100 drb 4—10—, vöröskáposzta 10—20—, fejszaláta 3:00—10—, kötött saláta 0—0—, burgonya rózsa 1 q 4:00—5:00, sárga 4:80—5—.

Haszonbérleti hirdetmény.

A felséges uralkodó család alapítványai ráczkevei uradalmához tartozó **Közép-Adacs** pusztabirtok (Pestmegyében, Peszér-Adacs község határában, vasuti állomás Kúnszentmiklós vagy Dabas) **1901. évi április hó 21-étől**

haszonbérbe

adatik.

A földbirtok, mely **2970 kat. hold; szántóföld, rét és legelőből áll és gazdasági épületekkel van felszerelve.**

Haszonbérleti ajánlatok a beigérendő évi bérösszeg 10⁰ -ával

1900. évi április hó 15-ik

napjáig az uradalmi főtisztviseléshez Ráczkeven nyújthatók be, a hol a bérletre vonatkozó feltételek is megtekinthetők.

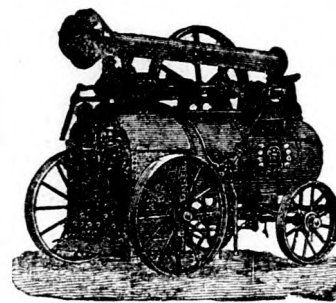
Ráczkeven, 1900. február hó 14-én.

A felséges uralkodó család alapítványai ráczkevei uradalmának cs. és kir. főtisztviselése.

Fehér Miklós

gépgyára

Budapest, IX., Üllői-út 23. szám.

CSEREÜZLETEK lokomobílok és cséplőgépekre költetnek.

Ajánlja a **m. kir. államvasutak gépgyárában** készült gőzeséplő garnitúrákat, Compound lokomobílok stb., raktáron tart mindennemű gazdasági gépet, földmívelési eszközt, továbbá

jól kijavított

lokomobílok és cséplőgépeket különböző gyártmány és nagyságban, ajánlja jól felszerelt gépműhelyét gépek javítására és malomszerelvények gyártására.

Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Impregnált csillag ☆ jegyü
takarmányrépa - mag.

Minthogy tudomásunkra jött, hogy a törvényesen bejegyzett csillag * védjegyet viselő és a 88.000-ik sz. a. szabadalmazott eljárással **impregnált takarmányrépa**-magvainkat számos esetben hamisítják, a mennyiben egyes vidéki kereskedők sok esetben néhány zsák csillagjegyü répamagot rendelnek és ha ez elkelt, akkor mindenféle csekélyebb értékü magot árusítanak a csillagjeggyel ellátott zsákokban, hogy ezáltal azt a hiedelmet keltsék, hogy a zsákokban az általunk termelt és **impregnált takarmányrépa** foglaltatik, szükségesnek tartjuk a magyarországi tisztelt gazdaközönset értesíteni, miszerint a valódi

csillag * jegyü

impregnált

Takarmányrépa - magvak

Magyarország, Felső és Alsó-Ausztria, valamint Morvaország részére kizárólag egyedül csak a

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari szállító magkereskedő czégnél,

BUDAPESTEN, VII. ker., Rottenbiller-utca 33. szám és VI. ker., Andrásy-ut 23. szám kaphatók.

Az általunk termelt és impregnált fajták, ugymint

Sárga Oberndorfi,
 Vörös Oberndorfi,
 Sárga olajbogyó,
 Vörös olajbogyó,

Sárga Eckendorfi,
 Vörös Eckendorfi,
 Sárga Mammut,
 Vörös Mammut,

mint említettük, Magyarországon **egyedül** csak a **Mauthner czégnél** kaphatók, különösen kiténnek azért, hogy: 1. csirázási energiájuk erősebb, gyorsabb és erőteljesebb a kikelésök magas csirázó képesség mellett, kiténnek továbbá 2. a fajtáknak fajazonosságá által, tudnillik alakra és színre nézve, 3. a magvak leggondosabb tisztítása és végre a meglepő nagy termés által.

Jaensch Gusztáv és társa

birtokosok és magtermelők.

Világhírű erfurti magvak
Budapesten kaphatók

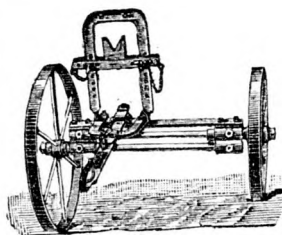
Radwaner és Rónai

magkereskedésében, V., Nádor-u. 8.

J. C. SCHMIDT erfurti magtermelő német cs. udvari szállító
magyarországi főraktárában.

Ugyanott gazdasági vetőmagvak, fűmagvak
stb. a legkitűnőbb minőségben jutányosan be-
szerezhetők.

— Tessék árjegyzéket kérni. —

Az 1899. évi szegedi mezőgazdasági kiállításon „új és figyelemre méltó” jelzővel kitüntetve.

Szab. kéttengelyű „Bóni” eketaliga.

!! Legújabb szerkezet!!

Tartós, szilárd, nem kopik, nem dől, domboldalon nem farol, az ekét egyenletesen vezeti, kenése folytonos és gazdaságos, kevés vonóerőt igényel.

Pillanat alatt állítható!

Megrendelhető:

Nyirbátorban: Mandel Eduárd és társainál.

Budapesten: a szab. osztr. magyar államvasutttársulat magyar bányái, hutái és uradalmi vezérigazgatóságánál (VI., Teréz-körút 24/a.), a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél (V., Alkotmány-u. 31.) Bächer és Melichár czégnél (VI., Nagymező-u. 68.) Kann és Heller uraknál (V., Váci-körút 62.)

— Más rendszerű vas-eketaligákat átalakításra elvállalunk. —

1898. évi forgalom: 26,239 bál.

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti
gyapju-aukeziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

Haszonbérleti hirdetmény.

A felséges uralkodó család alapítványai ráczkevei uradalmához tartozó **Alsó-Peszér** pusztabirtok (Pestmegyében, Peszér-Adacs község határában, vasúti állomás Kúnszentmiklós vagy Dalas) **1901. évi április hó 21-étől** esetleg **október 1-étől**

haszonbérbe

adatik.

A földbirtok, mely **3706 kat. hold;** szántóföld, rét és legelőből áll és gazdasági épületekkel van felszerelve.

Haszonbéri ajánlatok a beigérendő évi bérösszeg 10%-ával

1900. évi április hó 15-ik

napjáig az uradalmi főtisztviselékhez Ráczkeven nyújthatók be, a hol a bérletre vonatkozó feltételek is megtekinthetők.

Ráczkeven, 1900. február hó 14-én.

A felséges uralkodó család alapítványai ráczkevei uradalmának cs. és kir. főtisztviselége.

Kurcz Lipót és Társa

photozinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

Glichéket

Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-typia, fametszet stb. útján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Magyar élelmiszerszállító
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, VII., Kerepesi-ut 20.

Sertésbizományi üzlet

Sürgönczim: Consum, Budapest. Telefon 25—02.

Sovány és hizott sertések vételét és eladását legelőnyösebb feltételek mellett közvetíti. Elvállalja **Kőbányai szállásain** a sovány sertések kihizlalását és gondozását.

Közelebbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad.

Ajánlom jutányos áron államilag

ólomzárolt lóhere- és
luczernamagvaimat,

valamint kitünő minőségű

répa- és fűmagvaimat.

Rivánatra szívesen szolgálok mintázott
ajánlatokkal.

Frommer A. Herrman utóda

Steiner Ármin

magnagykereskedése Budapesten.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG)
ezelőtt PFANHAUSER AG.
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
* BUDAPEST *
VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 45.
(ROYAL SZÁLLODA)

Gabonáinkat | Vetőmagvak

értékesítsük a

legelőnyösebb beszerzése és értékesítése

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V. ker., Alkotmány-utcza 31. szám.

Szuperfoszfátot,
kénsavas-kálit, kénsavas-ammont, kovasavas-kálit (dohánytrágyázásra)
kénport, (legfinomabb = 78% Chancel oidium ellen)

r é z g á l i c z o t 98-99%

legelőnyösebben szállít a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság
BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.